**TIẾT 5**

# LIÊN KẾT TRONG VĂN BẢN

## I. Liên kết và phương tiện liên kết trong văn bản

### 1. Tính liên kết của văn bản

a. Nếu bố En-ri-cô chỉ viết mấy câu như vậy thì En-ri-cô không thể hiểu được điều bố định nói

b. En-ri-cô chưa hiểu ý bố vì:

- Có câu văn nội dung chưa rõ ràng
- Giữa các câu còn chưa có sự liên kết

c. Muốn cho đoạn văn có thể hiểu được thì các câu văn phải rõ ràng, nội dung phải có tính liên kết

### 2. Phương tiện liên kết trong văn bản

a. Trong đoạn văn trên thiếu ý:

+ Sự hỗn láo của con như một nhát dao đâm vào tim bố

+ Nhớ lại điều ấy bố không thể nén được cơn tức giận đối với con

⇒ Điều này khiến đoạn văn tối nghĩa và khó hiểu

b. Đoạn văn thiếu tính liên kết vì không có gì gắn bó với nhau

Để đoạn văn trở nên hợp lý, có nghĩa cần phải thêm cụm từ "Còn bây giờ" trước câu thứ hai và thay từ "đứa trẻ" bằng từ "con" ở câu ba

c. Một văn bản có thiếu tính liên kết phải có điều kiện: Người nói và người viết phải làm thống nhất, gắn bó chặt chẽ nội dung với nhau. Các câu trong văn bản phải được liên kết hợp lí

## II. LUYỆN TẬP

**Bài 1 (trang 18 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Trình tự hợp lý: câu (1)→ (4) → (2) → (5) → (3)

**Bài 2 (trang 18 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Về mặt hình thức tưởng chừng đoạn văn có tính liên kết, nhưng phần nội dung hoàn toàn phi logic:

+ Khi nhân vật "tôi" đang nhớ tới mẹ "lúc còn sống, tôi lên mười" thì không thể kể chuyện "sáng nay", "chiều nay" được nữa

**Bài 3 (trang 18 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Bà ơi! Cháu thường về đây, ra vườn, đứng dưới gốc na, gốc ổi mong tìm lại hình bóng của bà và nhớ lại ngày nào bà trồng cây, cháu chạy lon ton bên bà. Bà bảo khi nào có quả bà sẽ dành quả to nhất, ngon nhất cho cháu nhưng cháu lại bảo quả to nhất, ngon nhất phải để phần bà. Thế là bà ôm cháu vào lòng, hôn cháu một cái thật kêu.

**Bài 4 (Trang 18 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

- Hai câu trên đặt cạnh nhau tạo cảm giác không có sự liên kết chặt chẽ giữa chúng nhưng đọc tiếp câu sau: "mẹ sẽ đưa con đến trường… một thế giới kì diệu sẽ mở ra" sẽ tạo được tính liên kết chặt chẽ cho đoạn văn

**Bài 5 (Trang 19 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Thông qua chuyện Cây tre trăm đốt, chúng ta hiểu vai trò của liên kết đối với văn bản:

Nếu không có liên kết, các câu sẽ tồn tại rời rạc nhau, không thể tạo thành chỉnh thể hoàn

## BỐ CỤC TRONG VĂN BẢN

### I . Bố cục và những yêu cầu về bố cục trong văn bản

#### 1. Bố cục của văn bản

a. Nội dung trong đơn cần sắp xếp theo trật tự nhất định, không thể tùy thích muốn ghi nội dung nào trước cũng được.

- Không thể viết lí do em xin vào Đội trước rồi mới khai họ tên, địa chỉ

Cũng như không thể hứa tiếp tục phấn đấu rồi mới nêu lí do vào Đội -> không đúng trình tự, quy trình về viết đơn

b. Khi xây dựng văn bản, ta phải quan tâm đến bố cục vì có như vậy, văn bản mới có trình tự hợp lí, giúp ta đạt được mục đích giao tiếp

#### 2. Những yêu cầu về bố cục trong văn bản

- Hai câu chuyện trong SGK tr. 29 có bố cục không hợp lí. Các sự việc được kể không theo trình tự, không thể hiện rõ mục đích giáo huấn và gây cười

- Cách kể chuyện ở (1) bất hợp lí ở chỗ: sự việc quen ngồi đáy giếng tạo cho ếch tính chủ quan, coi trời bằng vung kể sau sự việc nó ra ngoài giếng.

+ Câu chuyện không liên quan tới việc "con trâu trở thành bạn của nhà nông"

- Câu chuyện (2) không làm rõ được tính cách của hai người:

+ Anh chàng nào cũng cố khoe phần mình, không thèm chú ý đến người khác

+ Mặt khác câu chuyện không làm bật ra tiếng cười khi anh áo mới, anh lợn cưới cố thêm những yếu tố không bản chất vào câu hỏi và câu hỏi

**3. Các phần của bố cục**

a. Các phần trong một văn bản: mở bài, thân bài và kết bài

b. Nhiệm vụ của các phần trong bố cục cần phân biệt với nhau rõ ràng. Nếu không sẽ có sự lộn xộn trong văn bản

c. Phần mở bài không phải là sự tóm tắt phần thân bài, kết bài không phải sự lặp lại của mở bài. Bởi vì:

+ Mở bài có vai trò giới thiệu, đặt vấn đề, phần thân bài giải quyết vấn đề và phần kết bài để chốt lại vấn đề.

+ Các phần có quan hệ tương hỗ lẫn nhau, cùng thống nhất thể hiện một chủ đề, nội dung nhất định nhưng chúng độc lập, không trùng nhau

d, Không đồng tình với quan điểm được đưa ra bởi lẽ, các phần trong một bài văn có liên quan chặt chẽ tới nhau, nếu bỏ đi, văn bản sẽ mất cân đối, thiếu trình tự, thiếu thống nhất.

III. LUYỆN TẬP:

**Bài 1 (trang 30 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Nếu một bài văn khi sắp xếp thứ tự, trình tự không hợp lý sẽ dẫn tới việc nội dung bài viết, lời nói không được hiểu đúng đắn, cặn kẽ.

+ Học sinh thi hùng biện về vấn đề an toàn giao thông, ô nhiễm môi trường, tiết kiệm năng lượng

+ Học sinh trình bày về kinh nghiệm học tập của bản thân

+ Đơn từ cũng cần trình bày theo thứ tự nhất định

**Bài 2 (trang 30 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Bố cục văn bản "Cuộc chia tay của những con búp bê"

+ Mở bài (Từ đầu… vì khóc nhiều): Việc chia đồ chơi của hai anh em

+ Thân bài (tiếp… khuân đồ đạc lên xe): Tâm trạng của hai anh em trước ngày chia tay

+ Kết bài (phần còn lại): Phút chót của cuộc chia tay

**Bài 3 (trang 30 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Phần bố cục của bạn khá rành mạch. Tuy nhiên cần sửa phần nội dung:

+ Cần bổ sung phần kinh nghiệm học tập

+ Bỏ ý "Nêu thành tích hoạt động Đội và thành tích văn nghệ của bản thân" không nằm trong kinh nghiệm học tập

Phần kết bài cần có phần chốt vấn đề, kinh nghiệm học tập bạn muốn chia sẻ là gì, sau đó mới chúc hội nghị thành công

Tiết 6

## MẠCH LẠC TRONG VĂN BẢN

### I. Mạch lạc và những yêu cầu về mạch lạc trong văn bản

#### 1. Mạch lạc trong văn bản

a. Mạch lạc có nghĩa:

- Trôi chảy thành dòng, thành mạch
- Tuần tự đi qua khắp các phần, các đoạn trong văn bản
- Thông suốt, liên tục, không đứt đoạn

b. Trong văn bản, mạch lạc là sự tiếp nối của các câu, các ý theo một trình tự hợp lí vì sự sắp xếp ấy là đặc điểm cơ bản của tính mạch lạc.

#### 2. Các điều kiện để một văn bản có tính mạch lạc

a. Toàn bộ các sự việc trong văn bản "Cuộc chia tay của những con búp bê" xoay quanh sự việc chia tay của Thành và Thủy.

- Trong đó "sự chia tay "và "những con búp bê" là sự kiện chính. Còn Thành, Thủy là nhân vật chính của truyện.

➔ Các sự việc trong văn bản phải xoay quanh chủ đề và góp phần làm bật chủ đề của văn bản.

b. Các từ ngữ: "chia tay, chia đồ chơi, chia ra, chia đi, chia rẽ,xa nhau, khóc, …cứ lặp đi lặp lại trong bài. Một loạt từ ngữ và chi tiết khác biểu thị ý không muốn phân chia cũng được lặp đi lặp lại đều nhằm làm bật lên chủ đề, liên kết các sự việc thành một thể thống nhất. Đó chính là mạch lạc trong văn bản.

➔ Các từ ngữ, các chi tiết trong câu, đoạn, phần trong văn bản điều nói về một đề tài, biểu hiện một chủ đề chung xuyên suốt.

c. Các đoạn được nối với nhau theo mối liên hệ ;

- Liên hệ về thời gian: "Đêm qua – Sáng nay"
- Liên hệ tâm lí: đoạn kể ở hiện tại rồi sang kể chuyện quá khứ

- Liên hệ ý nghĩa (tương đồng, tương phản): Cảnh hai anh em chia đồ chơi và chia tay (tương đồng) ; trong lớp thành buồn khổ nhưng ra ngoài thấy mọi người vẫn đi lại bình thường (tương phản).

- Liên hệ không gian; kể ở nhà rồi kể ở trường)

➔ Những mối liên hệ giữa các đoạn tự nhiên và hợp lý

## II. LUYỆN TẬP

**Bài 1 (Trang 32 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

a. Chủ đề văn bản Mẹ tôi ( Et-môn-đô A-mi-xi) là tình cảm và sự kính trọng của con cái đối với cha mẹ

- Mở đầu: Lí do người cha viết thư trách giận con vì thái độ thiếu lễ phép với mẹ

- Tiếp đến: Sự giảng giải, phân tích của người cha cho con hiểu tình cảm và sự hy sinh của mẹ dành cho con, cũng như phê phán con vì đã vô lễ với mẹ.

- Kết thúc: người cha nghiêm khắc yêu cầu đứa con cần có thái độ đúng đắn, người cha cho con thời gian suy nghĩ về hành động của mình

**b. LÃO NÔNG VÀ CÁC CON**

Chủ đề chung xuyên suốt: Lao động là vàng.

Người cha dặn dò người con có kho vàng dưới đất, người cha mất đi, các con ở lại đào bới mảnh vườn. Nhờ được làm kĩ đất nên lúa bội thu. Vàng là hình ảnh ẩn dụ thành quả lao động làm được nhờ việc chăm chỉ lao động

**Bài 2 (trang 30 sgk ngữ văn 7 tập 1)**

Truyện "Cuộc chia tay của những con búp bê" tuy không thuật tỉ mỉ nguyên nhân dẫn đến sự chia tay của hai người lớn nhưng như vậy không làm cho tác phẩm thiếu mạch lạc.

- Nó làm nổi bật tư tưởng chủ đề: Người lớn đừng để hạnh phúc gia đình tan vỡ, dẫn đến việc các em nhỏ phải chia tay.